

Щирість чи маккіявелізм?

„Воротна точка в політиці українських послів“.

В три тижні після наглого внесення Українського Клубу в список заснування українського університету і два тижні після його провалу в польській соймі відбувся го-лос в цій справі переселення „Робітників“, а разіше опозиціоніст Т. Голушко. Появу університетського внесення зустріла вся польська преса глухою мовчанкою, тільки шість польська строла привітні блаженські міни. Навіть красівський „Час“, який залюбки менторює на всі боки, набрав води у рот. Всі позначки вказували, що це внесення, хоч основане на законі з 26. вересня 1922, не на руку ні коаліційній, ні „опозиційній“ польським партіям. Мовчав завіт і „Робітників“, хоч його обов'язком було в час підтримати це внесення в огляд на те, що він не раз зобов'язуючо висловлювався в університетській справі. Та—видно—переміг всебічний вагажко коаліції — Сг. Гравський. Як коли справа порядала до комісії, себ-то коли її відложено ad calendas graecas, для збереження позорної „демократичного фасону“ забрав голос переселівський письменник Т. Голушко.

Перш усього автор зазначає, що в законі з 26. вересня 1922 Польща зобов'язалася до двох літ заснувати український університет та організувати його автономію, згідно з постановами про академічні школи, однак досі того зобов'язання не здійснила.

„На жаль — відзначає Голушко, — як багато інших зобов'язань, так і це українське не було здійснене“.

Та теперішній стан у Сг. Гравський мовно не може тріпати. Заснування цього українського університету було б боку Польщі першим кроком, який свідчить про зміну на краще. Університет повинен бути „однаково галузкою мара і агоди, антигеном Польщію в бік України“. Українці повинні самі організувати свій університет, скучуючи в ньому найкращі наукові сили і усуваючи з його мурів всяку політику і демагогію.

Мабури беручи уважко з існуючих польських університетів, Голушко лякається, щоб український університет не був розсадником демагогії й шовіністичної ненависті. Можливо впертий п. Голушко, що Українці під тим оглядом не будуть наслідувати Польща.

„Та з другого боку, якщо той університет має бути пародією українства, якщо має скучувати професори, яких однією кваліфікацією буде їх угодність у відношенні до Сг. Гравського, якщо він має скучувати „переселівським“ українським одні — словом, якщо має бути таким витягом варшавського університету за царських часів підчас бойкоту його польською молоддю, — то такого університету ще більше не треба. Український університет мусить бути першим кроком до згоди між польським і українським народом“.

Обі сторони ширі і з довірою повинні змагати до того, щоб був справжній університет. Поняття повинні забезпечити його матеріально та з пошаною ставитись до автономії його внутрішнього життя й організації. Обов'язком Українців є ширі ствердити, що зроблять все, щоб університет був осідком української науки і культури.

Українці домагаються університету у Львові. Це домагання є не лише слушне, але й доказує, що Українці думують про поважну наукову станицю, в якій у Львові скучується українське наукове, культурне й літературне життя; у Львові повно бібліотек, з яких може користатися український студент. Також в польським інтересі є, щоб український університет був у Львові.

лі, да буйно розвивається польське наукове й культурне життя. Вно буде психічно й культурно діяти на українську молоді, стаючи товчком до культурної орієнтації між Українцями і Польща.

Протинники „польської демократії“, себто різної масті польські націоналісти, твердили, що Українці нічого не хотять від Польщі одержати, отже все треба робити спусереч їх волі.

Подією так без доведень, але ось тепер Український Клуб в соймі, будучи в тісному зв'язку з українськими політиками в Сг. Гравський і за їх угодою згодився прості закони про український університет у Львові. Проект є наскрізь реалістичний, можливий до негайного здійснення, годящий кожному жити на своїй культурі: правій, теологічній і гуманістичній.

Також реальною є пропонування процедура його заснування.

„Головне висловити владі накласти до дискусії і переговорів“.

Голушко зазначає, що безпощадна критика поведінки Гравського в університетській справі є наскрізь справедлива. А найсумнішою в тій критиці є

історія українського приватного університету у Львові. Во коли державна і так чи інших почини не хоче чи не може заснувати державного університету, то він біди можна шукати тих чи інших опадів і викрутків. Але відказ зголошення до влади і демагогія української приватної високої школи у Львові — то стає і гавка, яка більше, коли пригадаємо, що навіть царат дозволяв на заснування у Варшаві свого ж загальношкільного Вищого Польського Університету“.

Справу українського університету можна розв'язати тільки шляхом порозуміння з українським громадянством. Внесення Українського Клубу дає основу до цього. ППС прихильно ставиться до нього і з признанням вігас внесення Українського Клубу.

Модні новини для панів на костюми, плащі, мундирні сумки, шапки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УЗЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі і Стрию.

По статі Голушка дозана редакція замітка, в якій зазначається, що внесення Українського Клубу слід уважати „чужою точкою в політиці українських послів“, бо — мовля — кожна переселівська акція повинна бути в університетській проєкції, то Українці устали пос. Хруцького відмовили були своїм піддержки, як сьогодні змінили прегляд.

Поширюючи такий спосіб має на меті змстити в публічну опінію, що ніби то Українці самі винні тому, що досі Польща не здійснила свого зобов'язання та тим чиною нехрестити якийсь „зазор“ в політиці українських послів“. Поміж нами, що переселівська внесення в університетській справі мало „експортний“ характер, на що вказує хоч би та обставина, що переселівці навіть не пробували його перешкодити ані перед коаліційною співпрацею в вищеподаних, ані в час цієї співпраці. Але навіть тоді пос. Хруцький, не маючи змоги прийняти до голосу „за“, просив слова „проти“, щоб підкреслити „експортний“ характер переселівського внесення та вказати на переселівський маккіявелізм. Між инчим переселівці пропонували заснувати тільки два університетські факультети, що в сьогоднішній порі не п. Голушко, Однак в суті речі пос. Хруцький промовляв за внесення в Український Клуб голосував за них. Таке викрилювання фактів не приносить чисті переселівським дітям.

Не вдаючись в подірбний розгляд статті п. Голушка, бажало ми чухи не слова, а діяти діла.

„Додержана об'явка“.

Університетська справа в соймі вчора

(Від власного кореспондента)

Варшава, 27. лютого 1926.

В доповідній телеграмі про внесення пос. Хруцького в унію справ, далеко сподіючись подробиць.

Весь час комісійної роботи над бюджетом і міністерства освіти ані референт (пос. Раман, З. Л. Н.), ані мін. Гравський, ані таж жаден з послів не толькано справи українського університету. За те і пропонуємо комісії бюджетовому передати уряд запропонувані ухвалити 150 тис. на організацію „Інституту Руского“ (осуду не названо) і 150.000 на „Славян“.

акціон Чика.

ВІД МІСТА ДО МІСТА.

(Вривання з поїздки по провінції.)

Тепер і Колись. — Подорож ізда по провінції. — Швидко гадаю оплачує дорогу. — Золочів, його назва і змилування до згоди. — Небувалі явища і небувалі явища. — Польща і незнання чужих слів. — Львів і проміжні.

Тяжко тепер смертельному Львові вижити денебуду на провінцію. Не говорю про Винники, Сквилю, Змишу Воду чи Бруховичі, бо до них можна дістатися і при допомозі навіть не оригінальних ніг, але про такі далекі сторони, як Золочів, Стрий, Добробич, Борислав, Станіславів чи Коломию.

Колись наші предки називали таку подорож з польської: „Kajzaj arping-om“, але то були часи австрійського ліхоліття з устійненою валютою і приличними пенсіями. Нині це все належить до минулих, яка — коли вірити польським газетам — ледве чи вернеться бодай у прибуття.

Покищо відносини не дають можливості вилізати частіше на провінцію, хоча що хтось різне себе тим від протестів векся чи реєстрації на ваторію.

Та в такі знайшов нагоду (без повних причин) робити кілька міст нашої невіджудуваної Галичини і ще мову варує переконатися по них — тим разом на папері.

Очевидно, цілий мій поїздок не було і за десять літ, який не здався думкою. Вона нескочила в мій нещодній голові рідкочасно в такий думкою в такий головний мо-

його приятеля Ле—де, і волотилася в „Вертеп наших днів“, який викликав більше шуму, як ми підозрювали, і більше підозріння, як ми заробили. Всеж таки дав він нам можливість зіхати пів світа в особливий вагон, з білетами в руці і тютюном у кишені.

Відвідали ми прекрасні галицькі міста і ще більше заболочені містечка, назвали багато доброго, не рахуючи відвідин знайомих і, по-ліші, побачили багато тихих і ревних робітників на народній ниві, менше збідозаних, але не менше засрашених, як їх столичні дайніки. Все те створило гарний і примамливий образ у наших душах, але такий перемішаний, що тепер не знати, які частинки до якого міста належать. Тому не руху, чи все нижче сказане про подорож міста фактично в них сколило або існує.

В першу чергу ми відвідали Золочів, — місто невеличке, але брудне. Його назва не має нічого спільного зі золотом, коли не брати золотих відносин, які здавна панують серед Українців.

Опинившись на стації, ми не довго ждали на нагоду, щоб дістатися до міста. До нас підїхав возик елегантиями залуналим з парною коною, вишуканим в очі око. До речі кажучи і воно було туге, бо місто лежить перед дверима як на долоні, так що можна напощати грати.

Сама вистава Вертепу відбулася в „Домі Школярів“, в якій є прекрасна зала, лідше дещо підготована грибом. Планетарій урочайш додочена не пам'ятаю такого на-

товпу публіки, як цього разу. Майже половина салі була виповнена по береги, а майже нікого не переселилися без білету. Всі горожане без огляду на партії і амбіції впирають, що день „Вертепу“ був зворотною точкою в артистичних вимогах Золочівців та що тепер бодай десятиліт раз на рік заїде до театру.

Як тільки афіш пояснив приблизно, що це таке „Вертеп наших Днів“, зявилися в нас делегації від різних „партій“ з порадами. Всі одностайно заважали, що золочівський відносини не треба торкати, бо вони є просто ідеальні, а під ударами сатири ще більше погіршаться.

Тільки одна „партія“ мала інший погляд: вона казала зачепити всіх і вся з винятком їх голови, який собі цього не бажає. Ми чинно відповіли, що ані не думали напастувати цього громадянства, бо покищо в „Вертепі“ виступають тільки визначні Галичане, які виснають понад тизу.

Хоч як нам бажалося торкнути деякого з місцевих, всеж таки ми здержалися, бо в Золочіві дещо не знає жартів. Числа що хто зважався на наш шлюб, як недавні голови золочівських „бондів“.

Остатка пройшла серед загальної оманливості на перервах. Агорами „Вертепу“ зазначалися навіть золочівська поділка, а оєсгруація представників і зашлюб назіг за кулі, що розпадали про все.

— Кісь бігав докілько ват? зазначав на афіш, ушма-Ой-Ой-Ой-Ой.

Ми всі, а було нас шістьох, поді-

чили 8-літній курс латинської мови, дахто має в дома словарець чужих слів, — але ніодни не полаявся, що хоче урядова особа.

А він бачучи наше змішання, повторя ще раз, тим разом більше остро:

— Prose mi w tej chwili powiedzieć, kto dekiarował w ligurki?

Ми були в розпучі. Хоч і як хотіли дати належне пояснення, не могли врозумити питання.

А це була каригіда ігноранції відносин серед польської поліції (поліційні) урядник прости переіхав слово „декларувати“ зі словом „декляувати“ і з цього вишло непорозуміння.

Вкінці хтось із наших доглузався значний залатув і сторож публічної безпеки записав собі наш називчик. Цей самий урядник заважав задержати партію і заїг з амст „Вертепу“... Житию дужо, що не міг чути цього, бо судачи по заїгати, — заїг мусів бути не маючи інтелігентності...

Вибравши на першій вогонь Золочів, ми хотіли переїхати, наскільки провінція реагує на злобу дня і чи це фактично правді, що Львів не вміє до провінції. Зараз після першої проби показалося, що вона дійсно так є. Іри вистава у Львові не дала разю ані поділки сподівалося, а делегація з застереженнями була об'явлено, іри об'явлено і не казали. Хоч і кажи Львів єдиний в шлюб, то на задержку поручалися навіть в такий малочисний місто, як Золочів.

(Продовження статті)